

Література.

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ, Стратегія від 12.01.2015 № 5/2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>

2. Новак А. Делегування повноважень у механізмі децентралізації державної влади в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. №5. 2017. С.151-155.

Леонова Наталія Валеріївна

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри МВСГД

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

Горбунова Владислава Михайлівна,

здобувачка вищої освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ВИКЛАДАЧ ЗВО І ЙОГО СУЧАСНИЙ НЕВЕРБАЛЬНИЙ ІМІДЖ

Актуальні іміджеві стратегії розвитку особистого образу викладача зазнали останнім часом глибоких змін порівняно з попередніми роками. Стандартне сучасне визначення іміджу (з англійської мови – *image* – «образ») – це «...цілісне уявлення про образ, що залишається у свідомості людей, їх пам'яті, наразі є неповним. Імідж неможливий без наявності інших людей, що сприймають публічну особистість будь-якої людини» [2; с. 127]. Наука, що вивчає імідж, називається іміджелогією. Предметом її дослідження є технологія створення «цілісного позитивного образу об'єкту іміджування». Розглянемо імідж сучасного викладача ЗВО. Оскільки іміджелогія виділяє кілька різновидів особистісних, персональних іміджів, назвемо деякі з них: вербальний, діловий, габітарний, невербальний тощо. Саме невербальний імідж є вельми важливим для будь-якої публічної особи (прес-секретаря, політика, викладача та інших) у сфері продуктивного міжособистісного чи аудиторного спілкування.

Сучасне визначення невербальних засобів спілкування, що використовуються сьогодні викладачами ЗВО як публічними суб'єктами:

«...– *кінесичні* (грец. *kinesis* – рух) – виражають загальну моторику різних частин тіла (міміка, жести, постанти, хода, контакт очима);

– *проксемічні* (лат. *proximus* – розташований близько) – пов'язані з організацією простору між його учасниками (відстань між мовцями, дистанція, вплив території, просторове розміщення);

– *екстралінгвістичні* (лат. *extra* – поза, зовні і *lingua* – мова) охоплюють позамовну сферу, в межах якої розвивається мова. Їх підрозділяють на:

– *просодичні* (грец. *prosadikos* – той, що стосується наголосу) фонетичні характеристики мовлення (швидкість мови, висота голосу, його тональність і діапазон). Наприклад, у спілкуванні з приємним співрозмовником людина притищує звучання мови, надає їй лагідних тонів, і навпаки – з неприємним співрозмовником розмовляє на “підвищених тонах”;

– *таксетичні* (лат. *tactum* – зачіпати, торкатися) пов’язані з тактильними особливостями сприйняття (рукостискання, поцілунки, дотики, прогладжування, поплескування);

– *ольфакторні* (лат. *olfactus* – чути нюхом) – вплив на комунікацію запахів тіла, косметики, предметів особистого вжитку;

– *хронемічні* (грец. *chronos* – час) вплив фактора часу на спілкування (час очікування початку спілкування; час, проведений разом у спілкуванні; час, протягом якого триває повідомлення мовця) » [3; с. 40-41].

У невербальному професійному спілкуванні кінетичні засоби («мова тіла») є суто природними та найуживанішими. Невербальний імідж викладача ЗВО має бути сформований на основі аналізу та дослідження особливостей інтонації, міміки, жестикуляції, положення тіла у просторі (поз під час ходіння, сидіння тощо, викладу лекційного матеріалу), зовнішнього вигляду та фізичної форми, їх впливу на сприймання лектора студентською аудиторією.

Корегування інтонування викладу матеріалу є актуальним, особливо враховуючи вікові, конфесійні, соціальні характеристики аудиторії. Якщо вона складається з абітурієнтів і студентів I курсу ЗВО (16-18 років) інтонація МАЄ дещо відрізнятись від нейтральної якою користуються під час спілкування зі студентами II-V курсів (19-22 роки) денної форми навчання, адже така аудиторія потребує заохочення та схвалення. Працюючи зі змішаною аудиторією, якщо до названих вікових груп додаються старші за віком особи (студенти заочного відділення і безвідривної форми навчання) колеги, запрошені спеціалісти, маємо ускладнені умови спілкування, що потребують від викладача ЗВО певних навичок та досвіду публічного мовлення.

Отже, міміка та жестикуляція викладача мають бути помірними, бажано супроводжувати їх синхронним коментарем. Надмірні мімічність і жестикуляційність можуть зашкодити довірливій атмосфері в аудиторії і викликати іронію чи навіть дещо зневажливе ставлення слухачів, демонструвати знервованість чи невпевненість викладача.

Викладач ЗВО під час занять має можливість ситуативно рухатись, сидіти чи стояти біля дошки чи будь-де в аудиторії чи лекторії. У ситуації, коли метою є викликати щирі реакції на матеріал, що презентується, інколи використовується прийом зворотнього зв’язку – лектор може пройти в кінець аудиторії та змусити студентів обернутись або чути звук, що йде з нетипової сторони приміщення. Зону комфорту буде зруйновано й інформація викличе глибшу реакцію [6; с. 187]. Положення тіла у просторі – постава, поза, залежать від зовнішнього вигляду, віку, статі, темпераменту і звичок викладача та має з ними гармоніювати. Пози мають бути впевненими, спокійними, пристойними з погляду існуючих норм поведінки в змішаному колективі. Слід враховувати, що слухачам подобається, коли лектор дивиться на аудиторію, обличчя має

привітний вираз, відсутні негативні, захисні, відштовхуючі положення рук тощо.

Також зауважимо, що фізична форма лектора має бути в межах прийнятних для комфортного спілкування зі студентами та відповідати загальноприйнятим нормам суспільства чи дрес-коду навчального закладу. Абсолютно неприйнятним є спілкування з аудиторією у нетверезому стані, у стані депресії, наркотичного сп'яніння тощо.

Якщо вимоги до невербального (позамовленнєвого) іміджу не спотворені, викладач зі студентською аудиторією співпрацюватимуть ефективно. Слід пам'ятати, що позамовленнєвий імідж – це засіб вираження почуттів, культурних традицій, переживань особистості. У праці Алана Піза «Мова рухів тіла» аналізується значення невербального іміджу, відмінності в жестикуляційних матрицях жінок і чоловіків [5; с. 245-283]. Дослідники проблем персонального іміджу вказують на важливість жестів, інтонації тощо.

Цицерон зауважував: «Жести подібні до мови тіла, яку розуміють навіть дикуни і варвари».

Отже, можемо зробити висновок, що сучасний невербальний імідж викладача ЗВО є поняттям полікомпонентним, синтетичним, що поєднує як теоретичні засади, так і практичне застосування іміджевих технологій в особистому іміджмейкінгу.

Література

1. Бебик В. М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз: Моногр. Київ : МАУП, 2005. 440 с.
2. Болотова В.О.. Іміджологія/ Іміджмейкінг: навчальний посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2014. 250 с.
3. Гапонова Л.Є., Леонова Н.В. та інші. Українська мова за професійним спрямуванням. Навч. посібник. Дніпропетровськ : НМетАУ. 2010. 134 с.
4. Іміджологія: навч. посіб. : для всіх спец. студ. вищ. навч. закл. / А.О. Голошубова; Одес. нац. мор. ун-т, каф. «Філософія». Одеса : Вид-во ОНМУ, 2010. 80 с
5. Піз А., Піз Б.. Мова рухів тіла. Розширене видання. Київ : КМ-Букс. 2017. 416 с.
6. Чебикін О.Я., Ковальова О.О. Психологічні особливості формування основ професійного Іміджу. Одеса, 2009. 223 с.